

- Vis o pátem 479, 505.
 — plavmo 475, 479, 494, 505.
 — stebnoma 474.
 — v loktech 479, 494.
 — v nártach 479, 504.
 — v podkolení 474, 479, 504.
 — v zadu 474.
 — v zápeští 479.
 — vzněsmo 474, 479, 494, 504.
- Vmyk 559.
- Vrbání 517.
- Výdrž 416, 454, 459, 461, 464, 468, 489, 496, 499, 506, 508.
- Výhyb 510.
- Výkrut 496.
- Výmyk 475, 482, 495, 499, 505.
- Výpad 417, 524, 529, 555.
- Výřit 529.
- Vysahování 481.
- Vysedání 493.
- Výsed jízdro 466.
 — odbočmo 452, 460.
- Výsed přednožmo 452, 459, 466.
 — roznožmo 457, 466.
 — skrčmo 453.
 — střížmo 458, 466.
 — unožmo 456, 458, 460.
 — zanožmo 452, 460, 466.
 — závitem 455.
- Výskok 453.
- Výsuk 474, 478, 494, 504.
- Výšin 482, 495.
- Výšiv občirno 452.
 — přednožmo 452.
 — přemetro 454.
 — roznožmo 453.
 — unožmo 451.
 — zanožmo 451.
 — z bradel 464.
- Vzepření 464, 475, 484, 495, 499, 505.
- Vznos 456, 468.
- Vzpor 463, 480, 494.
- Vztyk 416.
- Záhup 493.
- Záklon 415.
- Zákmih 465, 481.
- Záluď 455, 528, 532, 553, 561.
- Zánožka 452, 467, 471, 488.
- Zápas 523.
- Zástup 426.
- Zášvib 454.
- Zatačení 423.
- Záváže 513.
- Závěs 475, 479, 494, 504.
- Závit 436.
- Zbraň 533.
- Zkouška čepele 533.
- Změny podporu 480, 495.
 — postojů a poloh 416.
 — sedu 481.
 — visu 479, 494, 503.
- Znakopis 438.
- Zpríčení 424.
- Zřízení 422, 425.
- Žerd 462, 493.

Obsah dílu prvého.

Oddil prvý. Postup osvěty člověčenstva.

Úvod.

Vývoj osvěty člověčenstva.

Stáří a vlast pokolení lidského. Plemena lidská. Národové činní a trpní. Pudy lidské způsobily prve nálezy. Potrava. Užívání ohně. Přibytek. Oděv. Ozdoby. Zbraně a náčiní. Doba kamenná. Doba broncová. — Rodina. Kmen. Řeč. Obchod. Peníze. Soustava měr a číslic. Podání. Dějiny. Obyčeje náboženské. Trpní prabydítelé jižní Ameriky a Australie. Mysliveci a rybáři. Pastváři. Činní pranárodové na Kavkazu. Postupování proti plemeni trpnému. Smíšení se s ním nebo zapuzení jeho. Proudý národův a státy vzdělané. Sibiř. Čína. Egypt. Mexiko. Peruanská. Vítězni národové plemene čínského. Feničané. Makedoňané. Řekové. Římané. Slované. Křesťanství. Nauky, umění a živnosti. Nálezy zeměpisné. Zřizování osad. Šíření se vědomostí v přírodě. Obchod mezinárodný. Zobecení všech vědomostí. Spolčování, výstavy a schůze šíří osvětu a zušlechťují člověčenstvo . . . . .

Stránka

3

Dějiny stavitelství.

Počátky. Stavitelství národův, jichž vzdělanost byla v sobě uzavřena. Stavitelství národův, jejichž vzdělanost rozširovala se: Indův, Egyptčanův, Asiatův západních, Pelasgův a Etruskův, Řekův a Římanův, stavebné slohy křesťanské a mohamedánské, renaissance, doba nová . . . . .

95

Obydlí a úprava jeho.

Způsob zakládání osad.

Dějiny živnosti stavebných. Věk starý. Středověk. Pořádky kamenické. Čechy. Věk nový. Obydlí a úprava jeho. Dějiny obydlí. Rozličné způsoby přibytku. Stavba obydlí. Nové hmoty a způsoby stavby. Úprava obydlí. Ulice a závody městské . . . . .

187

Dráhy obchodu.

Stránka

Přehled dějin. Pěšiny a cesty. Silnice. Zlatá stezka. Dlažba a strouhy. Makadamování. Stavba železnic. Stavba zpodu. Tunely. Londýnský tunnel pod Temží. Tunnel Mont-Cenisský. Mosty a viadukty. Stavba železnice přes Semmering. Železnice pod zemí Mosty kamenné, železné, řetězové, trubné, mřížové. Stavba vrchu železnic. Rozhled po nádraží	228
--	-----

Oddil druhý. Umění násobná.*I. Papírnictví a dějiny jeho.*

Papír egyptský. Pergamén. Papír bavlněný. Papír lněný. Hadry. Dělání papíru ručného. Stroje na papír. Náhradky hadrů. Papír slaměný a dřevěný. Užívání papíru	265
--	-----

II. Dějiny písma a písarství.

Úvod. Počátky písma. Písmo užlové. Pásy vampumové. Obrazové písmo Indianů severoamerických a Tolteků. Čínské písmo pojmové. Hieroglyfy. Písmo písmenové. Abeceda. Písmo klinové. Abeceda semitická. Písmo slovanské. Azbuka Runy. Ulfila. Písmo gotické. Náčiní psací. Písmo šifrové. Písmo slepých. <i>Těsnopis</i> . Dějiny. Soustava Gabelsbergrova a Stolzova. Těsnopis v Čechách. Heger a Šumavský. Těsnopis v Polště a Rusi	288
---	-----

III. Nález kněhtlačitelství.

Dějiny kněhtlačitelství vůbec. Prvopočátky tisku. Tisk deskami a pohyblivými literami. Domnělí vynálezci tisku: Pfister, Mentel, Koster. — Guttenberg a jeho soudruzi. Šíření se umění kněhtisku po světě. — Vývoj kněhtlačitelství v Čechách. Práva česká k výnálezu kněhtisku. Jan Faust z Kutné Hory. Daniel Adam z Veleslavína, arcinakladatel český. Úpad v XVIII. věku. Nový rozkvět v XVIII. a XIX. věku. Nynější zástava. <i>I. L. Kober.</i> Kněhtlačitelství v jiných zemích slovanských	316
---	-----

Technická část kněhtlačitelství.

Druhy písma. Hotovení písem, písmolitecký stroj. <i>Sazba</i> , zavíráni forem, stroje k sázení. <i>Tisk</i> , lisy dřevěné a železné. Vynálezci rychlolisu. Rychlostroje jednoduché a mnohonásobné. Rychlolisy ručné. Stroje k hlazení a sešívání archů. Parostroj pohybocí. Kněhtiskařská barva. — <i>Stereotypie</i> a <i>galvanoplastika</i> . — Tisk hudebnin, barvotisk, zvýšený tisk pro slepce. — Státná kněhtiskárna ve Vídni a dvorská kněhtiskárna Synů B. Haase v Praze. Pospíšilové	332
--	-----

IV. Dřevorytectví.

Počátky a vývoj dřevorytectví. Část technická. Knihotisk Číňanů. Náhradky dřevoryby. Leptání. Chemotypie. Glyphographie. Galvanoglyphe. Phótotypie	366
--	-----

V. Umění mědirytec k a ocelorytecké.

Povšechné vlastnosti mědirytby. Část dějepisná. Český rytec Hollar. Technická část. Rozličné způsoby rytby. Čárkování. Tečkování. Leptání. Obrazy černé. Tušování. <i>Ocelorytba</i> . Vlastnosti a vzdělávání oceli. Tisk mědirytin a ocelorytin. Soustava lisu mědičelského. Náhradky rytby. Cinkografie. Rytí hudebnin. Sklopisectví. Galvanografie	379
--	-----

VI. Nález lithografie.

Dějiny Alois Senefelder. Objevení vápence lithografického. Leptání. Křída lithografická. Ústav Mnichovský. Gleissner. Přenešení umění tohoto do Vídne. Hartl. Aretin. Prvě lisy. Senefeldrovy další nálezy toho druhu. — Technická část umění. Chemické základy jeho	389
--	-----

VII. Umění grafická a užívání jich k dělání papírů cenných.

Rozličné stroje. Stroj čárkovací. Pantograf. Stroj k vlnitému čárkování. Nápodobení zdánlivě vypuklých tvarů. Fabrikace papírů cenných	403
--	-----

Oddil třeti. Základové tělocviku.

	Stránka
Úvod dějepisný	408
Soustava cvičebná	414
Cvičení prostná	414
Cvičení pořadová	420
Směry cvičiště	436
Znakopis pro cvičení pořadová	438
Rej	440
Skoky	446
Skok prostný do dálky	446
Skok do výšky	447
Skok do hloubky	447
Skok útokem	448
Skok o tyči	449
Kůň	449
Kůň na šíř	450
Kůň na dél bez madel	457
Kůň na dél s madly	459
Koza	461
Bradla	462
Hrazda	476
Visutá hrazda	492
Kruhy	493
Kolovadlo	499
Řebříky	502
Řebřík váhorovný	502
Řebřík šíkmý	506
Řebřík kolmý	507
Šplhání	508
Kladiny	509
Chůdy	510
Koule	511
Velocipede	511
Činky	511
Břemena	512
Tyče	513
Oštěp	516
Koule. Touš	517
Skupiny	518
Skupiny ploské	519
Skupiny kuželovité	520
Odpory	522
Zápas	523
Rohování	529
Šermování	532
Šermování sečmo	533
Šermování bodmo	555
Postup u vyučování v šermování	564